

100 år med nål og tråd

Foto: Christina Espedal, NRK

Kjole- og draktsyerfaget feirer 100-årsjubileum med utstilling på Oslo Bymuseum.

TEKST: JORUNN SÆTER, LEDER AV NORGES KJOLE- OG DRAKTSYERFORBUND

Da håndverkslag ble opprettet i middelalderen, var søm av herre- og dameklær et privilegium for mannlige skreddere. I 1675 etablerte Ludvig 14. en forening for «kjolesyere» i Frankrike. Og på 1700 var skredderfaget delt i «mandssvende» og «fruentimmersvende». Kvinner fikk bare lov til å sy undertøy og barnetøy, og skreddere hadde ikke lov til å ha syersker på verkstedet.

Til tross for stor motstand fra skredderne ble kjolesøm fra midten av 1800 tallet i stigende grad overtatt av kvinner og søm av dameklær ble en fri næring, det vil si at man ikke trengte noen formell utdanning for å utøve yrket. Med den industrielle revolusjonen kom mange nye hjelpemidler, blant annet symaskinen som Singer lanserte i Norge i 1856. Dette skaffet kjærkomne inntekter til mange fattige kvinner. Bare i Kristiania var det i 1914 rundt 3100 syersker, fordelt på 300 store og små systuer. De fleste av systuesjefene hadde startet sine forretninger i 1880-90-årene og hadde arbeidet dem opp i relativt gode økonomiske tider, som varte helt til 1920-årene. Det ble derfor en viktig sak å få anerkjent faget som håndverksfag.

Kristiania kommunale Kvindelige Skredderskole ble opprettet høsten 1916. Skolen var ettårig og undervisningen omfattet søm av bluser, kjoler, guttedresser og spaserdrakter. Svenneprøven besto i «at forferdige en selskapskjole eller spaserdrakt». Den første som tok svennebrev i kjole- og draktsyerfaget var Ingrid

Alfsen. Hun skriver at svennestykket besto av en selskapskjole sydd helt i hånden. Hun solgte svennestykket sitt og fikk 600 kroner, noe som den gang var en svimlende sum.

Faget blir godkjent

Etter nesten ni års behandling ble kjole- og draktsyerfaget foreslått som håndverksfag 25. oktober 1918 og faget ble endelig godkjent 1. januar 1919, blant annet takket være foregangskvinnen Anna Rogstad. Nå ble det viktig å etablere en forening som tok seg av oppgaver og plikter et håndverksfag førte med seg, ellers kunne faget bli slettet som håndverksfag. Den 25. april 1927 ble det sammenkalt til et møte i Håndverkeren, og foreningen søkte om å bli medlem av Oslo Håndverks- og Industriforening under navnet «Kvindelige Skreddermesteres forening», men dette ble nektet av skreddermesterne. Det ble sendt en ny søknad om å bli godkjent under navnet «Mestersyerskenes forening» og dette ble vedtatt av departementet i februar 1930. Svenneprøven i kjole- og draktsyerfaget ble endret til «å forferdige en langermet kjole og en fantasidrakt».

I 1947 ble Norges Kjole- og Draktsyerforbund dannet og første formann var Asta Andersen Bjørkaas. 1952 kom faget inn under lærlingeloven og det var stor rekruttering og mange arbeidsplasser. Fra 1953 til 1963 var det 80 lærekontrakter. I 1957 ble det opprettet treårig verkstedsskole, som etter hvert ble overført til